

Darko Klier*
Dr. sc. Mirjana Kondor-Langer**
Dr. sc. Stjepan Gluščić***

POLICIJSKA I DRŽAVNOODVJETNIČKA PRAKSA U ISPITIVANJU OSUMNJIČENIKA****

U radu se analiziraju odredbe Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima (SL L 294, 6. 11. 2013.), odredbe Zakona o kaznenom postupku koje su izmijenjene kao posljedica transponiranja Direktive u naš kaznenopravni sustav, ponajprije ispitivanje osumnjičenika. Poseban je naglasak na razlikovanju prikupljanja obavijesti i ispitivanja osumnjičenika.

Nadalje, u radu se prezentiraju i analiziraju rezultati provedenog istraživanja na području Policijske uprave zagrebačke o primjeni odredaba o ispitivanju osumnjičenika i korištenju njegovih prava s ciljem stjecanja uvida u obilježja pojedinih praktičnih aspekata ispitivanja osumnjičenika u policiji.

Ključne riječi: ispitivanje osumnjičenika, branitelj, Direktiva 2013/48/EU

1. UVOD

Posljednjim izmjenama Zakona o kaznenom postupku¹ u naše nacionalno zakonodavstvo transponirane su četiri direktive: Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih stan-

* Darko Klier, zamjenik glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske

** Dr. sc. Mirjana Kondor-Langer, Visoka policijska škola u Zagrebu

*** Dr. sc. Stjepan Gluščić, Visoka policijska škola u Zagrebu

**** Rad je dio istraživanja Utjecaj izmjena i dopuna Zakona o kaznenom postupku na otkrivanje, razrješavanje i dokazivanje kaznenih djela iz područja općeg kriminaliteta, koje provode dr. sc. Mirjana Kondor-Langer i dr. sc. Stjepan Gluščić na Visokoj policijskoj školi u Zagrebu.

¹ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku, Narodne novine br. 70/2017.

darda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP (SL L 315, 14. 11. 2012.), Direktiva 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima (SL L 294, 6. 11. 2013.), Direktiva 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji (SL L 127, 29. 4. 2014.) i Direktiva 2014/62/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o kaznenopravnoj zaštiti eura i drugih valuta od krivotvorenja, kojom se zamjenjuje Okvirna odluka Vijeća 2000/383/PUP (SL L 151, 21. 5. 2014.).

Navedene direktive dio su nastojanja da se unutar Europske unije harmoniziraju nacionalni kaznenopravni sustavi usvajanjem minimalnih postupovnih prava osumnjičenika (i okrivljenika), a sve s ciljem jačanja međusobnog povjerenja među državama članicama i, naravno, priznavanja odluka nacionalnih kaznenih sustava.²

Ovaj proces nije dovršen usvajanjem navedenih direktiva, već se nastavlja, te je u tom kontekstu potrebno navesti: prijedlog direktive o postupovnim jamstvima za djecu osumnjičenu ili optuženu u kaznenim postupcima, prijedlog direktive o privremenoj pravnoj pomoći za osumnjičene ili optužene osobe lišene slobode i pravnoj pomoći u postupcima na temelju europskog uhidbenog naloga te prijedlog direktive o jačanju određenih vidova pretpostavke nedužnosti i prava biti nazočan na suđenju u kaznenom postupku.³

Tema ovog rada usko je vezana uz transponiranje Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima (SL L 294, 6. 11. 2013., u daljnjem tekstu Direktiva) u naš Zakon o kaznenom postupku jer su

² O pristupu unapređenju prava osumnjičenika vidi: Ivičević Karas, E., Burić, Z., Bonačić, M., Unapređenje procesnih prava osumnjičenika i okrivljenika u kaznenom postupku: pogled kroz prizmu europskih pravnih standarda, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 23:1/2016, str. 11-58, i isti autori: Prava obrane u različitim stadijima hrvatskog kaznenog postupka: rezultati istraživanja prakse, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 23:2/2016, str. 509-545.

³ Uz navedene prijedloge direktiva tu su i prijedlozi koji se odnose na standardizaciju pritvora: Green Paper – Strengthening mutual trust in the European judicial area – A Green Paper on the application of EU criminal justice legislation in the field of detention, Brussels, 14. 6. 2011., COM(2011) 327 final.

se temeljem njezinih odredaba suštinski promijenile odredbe o prikupljanju obavijesti od osumnjičenika.⁴

Direktiva se, među ostalim, primjenjuje i na: osumnjičene ili optužene osobe u kaznenom postupku od trenutka kada su ih nadležna tijela države članice putem službene obavijesti ili na drugi način upozorila na to da su osumnjičeni ili optuženi za počinjenje kaznenog djela te neovisno o tome je li im oduzeta sloboda ili ne (čl. 2. st. 1.–3. Direktive), što je u direktnoj vezi s temom ovog rada. Direktiva normira i trenutak kad se ostvaruje pravo na pristup odvjetniku te sadržaj prava na pristup odvjetniku. Tako se pravo na pristup odvjetniku u kaznenom postupku ostvaruje tako da osumnjičenici ili optužene osobe imaju pravo na pristup odvjetniku u trenutku i na način koji im omogućavaju praktično i učinkovito ostvarivanje prava obrane. Pravo na pristup odvjetniku ostvaruje se u najranijem trenutku koji zahtijeva prisutnost odvjetnika, što znači i prije ispitivanja od strane policije ili drugog tijela zaduženog za provedbu zakona ili pravosudnog tijela, kao i kod izvršenja istražne radnje ili radnje prikupljanja dokaza (čl. 3. st. 1. i 2. Direktive).

Uz navedeno definira se i ispitivanje, odnosno što se ne podrazumijeva pod ispitivanjem (uvodna odredba 20.). Ispitivanje ne uključuje preliminarno ispitivanje policije ili drugog tijela odgovornog za provedbu zakona, čija je svrha identificiranje dotične osobe, provjera posjedovanja oružja ili druga slična sigurnosna pitanja, utvrđivanje potrebe za pokretanjem istrage, primjerice tijekom prometne kontrole ili tijekom redovitih nasumičnih provjera ako osumnjičenik ili optužena osoba još nije identificirana.

⁴ Standardi navedeni u Direktivama razvijeni su i kroz presude Europskog suda za ljudska prava. Za svaki od standarda koji „normira“ pojedina Direktiva u praksi Europskog suda za ljudska prava postoje i recentne odluke. Tako se kao primjer odluka za pojedinu direktivu mogu navesti: a) za pravo na pristup odvjetniku: Salduz protiv Turske; Panovits protiv Cipra; Dvorski protiv Hrvatske; AT protiv Luksemburga i Jemeljanovs protiv Latvije, b) za pravo na informiranje: Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva; Mattoccia protiv Italije; Garcia Alva protiv Njemačke; Navone i drugi protiv Monaka te za ranije usvojenu direktivu o pravu na prevođenje i tumačenje odluke u predmetima: Luedicke, Belkacem i Koç protiv Njemačke; Kamasinski protiv Austrije; Cuscani protiv Ujedinjenog Kraljevstva; Diallo protiv Švedske i Baytar protiv Turske. Za presude protiv Republike Hrvatske vidi: Krapac, D. i drugi, Presude Europskog suda za ljudska prava protiv Republike Hrvatske u kaznenim stvarima, Sveučilišne u Zagrebu, Pravni fakultet, Zagreb, 2013.

2. ODREDBE ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU KOJE SE ODNOSE NA PRIKUPLJANJE OBAVIJESTI, ISPITIVANJE I PRAVO NA BRANITELJA

2.1. Prikupljanje obavijesti

Dosadašnje odredbe Zakona o kaznenom postupku (u daljnjem tekstu: ZKP) koje normiraju navedene teme izmijenjene su temeljem transponiranja navedenih Direktiva tako da zasebnu cjelinu čini prikupljanje obavijesti od građana, a zasebnu cjelinu ispitivanje osumnjičenika.

Prema čl. 208. ZKP-a⁵ policija može prikupljati obavijesti od građana.

Značajnu novinu, sukladno Direktivi, čini odredba čl. 208. st. 5., koja obvezuje policiju da u odnosu na osobu od koje prikuplja obavijesti, ako se tijekom prikupljanja obavijesti pojave osnove sumnje da je ona počinila kazneno djelo ili sudjelovala u njegovu počinjenju, prekine prikupljanje obavijesti. Od te se osobe više ne mogu prikupljati obavijesti, već ju je moguće ispitati u svojstvu osumnjičenika. Osumnjičenik je prema čl. 202. st. 2. t. 1. osoba u odnosu na koju postoje osnove sumnje da je počinila kazneno djelo i protiv koje policija ili državno odvjetništvo poduzimaju radnje radi razjašnjenja te sumnje.

2.2. Ispitivanje osumnjičenika

Ispitivanje osumnjičenika normirano je čl. 208.a ZKP-a. Pravila o provedbi ispitivanja određuju da policija osumnjičenika koji se odazvao pozivu, kao i osumnjičenika koji je prisilno doveden, mora prije početka ispitivanja upitati je li primio pisanu pouku o pravima te ako osumnjičenik nije primio pisanu pouku o pravima, ona mu se mora uručiti. Nakon toga mora ga pitati je li pouku razumio. Ako osumnjičenik izjavi da nije razumio pouku, policija ga mora o njegovim pravima poučiti na njemu razumljiv način. Primitak pouke i sve druge radnje u vezi s tim bilježe se u zapisniku o ispitivanju. Ako osumnjičenik izjavi da ne želi uzeti branitelja, pravila o branitelju određuju da ga je policijski službenik dužan upoznati na jednostavan i razumljiv način sa značenjem prava na branitelja i s posljedicama odricanja od tog prava. Ako osumnjičenik i nakon toga ne želi uzeti branitelja, može se nastaviti njegovo ispitivanje, osim kada osumnjičenik po zakonu mora imati branitelja. Osumnjičeniku koji izjavi da želi uzeti branitelja omogućava se da uzme branitelja. U svrhu uzimanja branitelja zastaje se s ispitivanjem do dolaska branitelja, a najkasnije tri sata otkako je osumnjičenik izjavio da želi uzeti branitelja. U

⁵ Zakon o kaznenom postupku, Urednički pročišćeni tekst, Narodne novine br. 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 – Odluka i Rješenje USRH, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14 i 70/17.

slučajevima kad osumnjičenik ne izabere branitelja ili branitelj kojeg želi ne može doći omogućava mu se da uzme branitelja s liste dežurnih odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore.

Ispitivanje osumnjičenika snima se audio-videouređajem. Snimkom se mora zabilježiti: davanje pouka osumnjičeniku, izjave osumnjičenika koje se odnose na dobivanje i razumijevanje pouka o pravima, upozorenje da se ispitivanje snima i da snimljeni iskaz može biti upotrijebljen kao dokaz u postupku. Uz snimku se sastavlja zapisnik. Snimka i zapisnik ispitivanja osumnjičenika mogu se upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku. Ispitivanje osumnjičenika provodi se bez odgode, a policija nema ovlast bilo kakva zadržavanja osobe koja odbija iskazivati (osim ako je takva osoba uhićena).

Posljedice kršenja navedenih pravila koje se odnose na propuštanje davanja pouke o pravima, pravu na branitelja te snimanju ispitivanja za posljedicu imaju nemogućnost da se iskaz osumnjičenika i dokazi za koje se iz tog iskaza saznalo upotrijebe u kaznenom postupku (čl. 208.a ZKP-a).

2.3. Pravo na branitelja

Odredbе o pravu na branitelja dopunjene su izričitim navođenjem da okrivljenik ima pravo slobodno, neometano i povjerljivo komunicirati s braniteljem (čl. 64. st. 1. t. 5. ZKP-a), da se okrivljenika odmah po uhićenju ili poduzimanju druge radnje za koju je to predviđeno mora poučiti da ima pravo uzeti branitelja i da branitelj može biti prisutan njegovu ispitivanju. Okrivljenika koji izjavi da ne želi uzeti branitelja tijelo kaznenog postupka dužno je upoznati na jednostavan i razumljiv način sa značenjem prava na branitelja i s posljedicama odricanja od tog prava. Ako okrivljenik i nakon toga ne želi uzeti branitelja, može se nastaviti poduzimanje radnje, osim kada okrivljenik po zakonu mora imati branitelja. Odricanje od prava na branitelja mora biti izričito, nedvosmisleno i u pisanom obliku (čl. 65. st. 2. ZKP-a).

Sukladno Direktivi, branitelj je ovlašten prisustvovati dokaznoj radnji prepoznavanja, suočenju i rekonstrukciji događaja kada okrivljenik sudjeluje u tim radnjama (čl. 67. st. 2. ZKP-a).

Uhićenik⁶ ima pravo slobodnog, neometanog i povjerljivog razgovora s braniteljem čim je izabrao branitelja, odnosno čim je donesena odluka o imenovanju branitelja, a prije ispitivanja, u trajanju do trideset minuta. Ako uhićenik nema izabranog branitelja ili on ne može doći, mora mu se omogućiti da uzme branitelja s liste dežurnih odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore. Ako uhićenik izjavi da ne želi uzeti branitelja, policijski službenik dužan ga

⁶ Osim osobe koja se uhićuje temeljem dovedbenog naloga te rješenja o pritvoru ili istražnom zatvoru.

je upoznati na jednostavan i razumljiv način sa značenjem prava na branitelja i s posljedicama odricanja od tog prava. Odricanje od prava na branitelja mora biti izričito, nedvosmisleno i u pisanom obliku (čl. 108. st. 6. i 7. ZKP-a).

Uskrata prava na branitelja dopuštena je: ako postoji hitna potreba da se otklone ozbiljne i teške posljedice za život, slobodu ili tjelesni integritet osobe ili za otklanjanjem opasnosti da će se sakriti ili uništiti dokazi. Odluku donosi državni odvjetnik, a ona znači odgodu obavještanja. Državni odvjetnik može naložiti policiji odgodu obavještanja branitelja i obitelji, odnosno druge osobe koju je uhićenik odredio. Odgoda obavještanja traje samo dok za to postoje razlozi, a najduže 12 sati od trenutka uhićenja. Uz izvješće o uhićenju i dovođenju prilaže se nalog državnog odvjetnika u kojem će se navesti konkretni razlozi odgode davanja obavijesti.

U slučajevima u kojima je uhićeniku uskraćeno pravo na obavještanje branitelja, odnosno obitelji, za vrijeme odgode može se ispitivati samo o okolnostima koje su dovele do odgode obavještanja (čl. 108.b ZKP-a).⁷

3. RAZGRANIČENJA PRIKUPLJANJA OBAVIJESTI I ISPITIVANJA

Sve do posljednjih izmjena ZKP-a jedna od najznačajnijih izvidnih radnja bila je prikupljanje obavijesti, uključujući i prikupljanje obavijesti od osumnjičenih osoba. Navedeno proizlazi i iz same odredbe čl. 207. ZKP-a, koji određuje policiji obvezu započinjanja izvida u slučajevima postojanja osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti. Istodobno, određuje i cilj izvida, pri čemu se navodi da je policija ovlaštena poduzeti mjere potrebne da se pronađe počinitelj kaznenog djela, da se počinitelj ili sudionik ne sakrije ili ne pobjegne; da se otkriju i osiguraju tragovi kaznenog djela i predmeti koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica te *da se prikupe sve obavijesti* koje bi mogle biti od koristi za uspješno vođenje kaznenog postupka.

Prikupljanje obavijesti normirano je odredbama Zakona o policijskim poslovima i ovlastima⁸ (čl. 36.–39.) i Pravilnikom o načinu postupanja policijskih službenika⁹ (čl. 58. i 59.). Zakon o kaznenom postupku ne propisuje formu prikupljanja obavijesti. Za navedenu aktivnost vrijede opća pravila koja određenu radnju čine zakonitom i čiji se rezultati mogu koristiti u postupku što proizlazi iz čl. 10. ZKP-a, koji, normirajući nezakonite dokaze, izričito zabranjuje mo-

⁷ Vidi presudu Europskog suda za ljudska prava Ibrahim i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva od 16. prosinca 2014. godine.

⁸ Zakon o policijskim poslovima i ovlastima, Narodne novine br. 76/09, 92/14.

⁹ Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika, Narodne novine br. 89/10 i 76/15.

gućnost da se sudske odluke temelje na dokazima pribavljenima na nezakonit način, dok Kazneni zakon Republike Hrvatske¹⁰ zabranjena ponašanja tijekom prikupljanja obavijesti inkriminira kao: kazneno djelo iznuđivanja iskaza (čl. 297.) i kazneno djelo mučenja i drugog okrutnog, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (čl. 104.).

Obavijesti se prikupljaju od osoba za koje postoji vjerojatnost da imaju saznanja o okolnostima u vezi s kaznenim djelom. Navedeno se procjenjuje temeljem odnosa prema žrtvi, objektu napada, posljedicama i drugim kriminalističkim indicijama temeljem kojih se zaključuje da osoba zna korisne obavijesti.¹¹

U cjelokupnom procesu prikupljanja obavijesti ističe se polazište temeljem kojeg ZKP definira osumnjičenika te izričita odredba s jasnom zabranom nezakonitosti svih dokaza koji su proizašli iz obavijesti koje su prikupljane od osumnjičenika ako su oni pribavljeni suprotno pravilima čl. 208.a.

Direktiva, a time i naš ZKP, polaze od pojma okrivljenika shvaćenog u materijalnom smislu, pa je to osoba u odnosu na koju postoje osnove sumnje da je počinila kazneno djelo i protiv koje policija ili državno odvjetništvo poduzimaju radnje radi razjašnjenja te sumnje.¹² U navedenoj definiciji te u samom čl. 208.a ZKP-a, koji normira ispitivanje osumnjičenika, točka prijelomnica jest postojanje osnova sumnje. To je sumnja usmjerena na određenu osobu, utemeljena na dokazima, provjerljiva i objektivna. Ona mora prethoditi odlukama i radnjama, svim postupanjima u kaznenom postupku. Koliko dokaza za nešto tijela kaznenog postupka imaju, toliko „slobode i prava“ smiju ograničiti. Razgraničenje u tijeku izvida i policijskog postupanja predstavlja upravo postojanje osnova sumnje da je neka osoba počinila kazneno djelo. Nakon tog trenutka, tj. nakon stjecanja statusa okrivljenja u materijalnom smislu, prestaje mogućnost prikupljanja obavijesti. Osumnjičenik se može samo ispitivati. Uspješno provedeno ispitivanje dovodi do mogućnosti da se rezultat koristi kao dokaz u postupku.

S obzirom na odredbu čl. 341. st. 4. ZKP-a u postupanju prvostupanijskih sudova pojavila su se tumačenja da državni odvjetnik uvijek mora ispitati

¹⁰ Kazneni zakon Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17.

¹¹ Gluščić, S., Veić, P., Komentar Zakona o policijskim poslovima i ovlastima, MUP RH, Zagreb, 2015, str. 79 i dalje. Vidi i Tomašević, G., Krapac, D., Gluščić, S., Kazneno procesno pravo: udžbenik za visoke škole, Narodne novine, 2016, str. 228 i dalje.

¹² Vidi čl. 202. st. 2. t. 1. Vidi i: Ivičević Karas, E., Burić, Z., Bonačić, M., Unapređenje procesnih prava osumnjičenika i okrivljenika u kaznenom postupku: pogled kroz prizmu europskih pravnih standarda, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, Zagreb, 23:1/2016, str. 11-58, str. 15, te Burić, Z., Karas, Ž., Prilog raspravi o dvojabama vezanima uz novu definiciju osumnjičenika i radnju njegova ispitivanja, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, Zagreb, 24:2/2017, str. 443-482, str. 459.

osumnjčenika/okrivljenika jer policijsko ispitivanje nije identično ispitivanju okrivljenika te nije ispunjena obveza iz navedenog članka, pa se nisu ostvarili ni uvjeti za podizanje optužnice.

Određena nerazumijevanja pojavljuju se i zbog unutarnje neusklađenosti samog ZKP-a. Uvođenje policijskog ispitivanja osumnjičenika prema čl. 208.a predstavlja novinu u odnosu na druga ispitivanja osumnjičenika, odnosno okrivljenika. Policija izvorno od uvođenja te odredbe nije imala pravo ispitivati osumnjičenika na formalan način, odnosno formalno ispitivanje osumnjičenika zakonski nije bilo moguće. Osumnjičenik se mogao ispitati samo kao okrivljeni, nakon uhićenja, tijekom istrage ili istraživanja. To je mogao učiniti samo državni odvjetnik, odnosno po njegovu nalogu istražitelj (čl. 233. st. 2. ZKP-a). Navedena ispitivanja nisu identična. Dodatno razlikovanje proizlazi i iz posljedica ispitivanja, koje suštinski imaju sve garancije neovisno o tome je li se radilo o ispitivanju osumnjičenika od strane policije ili okrivljenika od strane državnog odvjetnika. Odluke pojedinih sudova upućuju na različitost u tumačenju tih dviju odredaba, čl. 208.a i čl. 341. ZKP-a. Pojedini sudovi smatraju da je ispitivanje osumnjičenika različito od ispitivanja okrivljenika¹³ te da je državni odvjetnik u obvezi ispitivanje ponoviti kako bi ispunio formalni uvjet članka 341. st. 4. ZKP-a¹⁴ za sva kaznena djela, uključujući i ona za koja se može izdati kazneni nalog. Kazneni nalog može se izdati za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, a za koja nije nadležno vijeće, te za koja je saznao na temelju vjerodostojnog sadržaja kaznene prijave (čl. 540. ZKP-a). Temelj za izdavanje kaznenog naloga predstavlja vjerodostojni sadržaj kaznene prijave uz koju postoje dokazi, a među kojima se može nalaziti i snimka, odnosno zapisnik o ispitivanju osumnjičenika (čl. 208.a ZKP-a).

Što je vjerodostojni sadržaj kaznene prijave? To je onaj sadržaj koji je ponajprije pribavljen na zakonit način, udovoljava standardima čl. 10. ZKP-a koji normiraju nezakonite dokaze, nadalje udovoljava standardima istinitosti svoga sadržaja te visoke vjerojatnosti (potpunosti) temeljem koje se zaključuje da je osoba počinila kazneno djelo.¹⁵ Za donošenje odluke u navedenim predmetima, prema mišljenjima autora, nije nužno da je osumnjičenik protiv kojeg se traži izdavanje kaznenog naloga uopće ispitan, pa prema tome i ispitan kao osumnjičeni, odnosno kao okrivljenik.

¹³ Za primjer vidi odluke Županijski sud u Varaždinu br. 30 Kov-64/18-2 i br. 29 Kov-56/18-2; Odluke Općinskog suda u Velikoj Gorici br. 9 K-102/18-2 i 9 K-84/18; Odluka Općinski sud u Gospiću broj 3 Kov-14/2018-2.

¹⁴ Novokmet, A., Vinković, Z., *Police Interrogation of the Suspect in Croatia After the Implementation of the Directive 2013/48/EU – State of Play and Open Questions*, EU and Comparative Law Issues and Challenges Series, Osijek, str. 418–448.

¹⁵ Vidi i Rješenje Ustavnog suda RH br. U-I-448/09 točka 450.

Kod neposredne optužnice ispitivanjem osumnjičenika po čl. 208.a ZKP-a ispunjen je zakonski uvjet iz čl. 341. st. 4. ZKP-a. Najprije, čl. 341. st. 4. ZKP-a određuje da prije podizanja optužnice okrivljenik mora biti ispitan, a izraz okrivljenik kod neposredne optužnice tumači se u smislu odredbe st. 3. čl. 202. ZKP-a. Nadalje, odredbom čl. 208.a ZKP-a jasno i određeno propisana je forma pozivanja osumnjičenika radi ispitivanja za kaznena djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti te forma ispitivanja osumnjičenika koje se u smislu st. 6. tog propisa snima audio-videouređajem. Snimkom se bilježe pouke osumnjičeniku, njegove izjave te potrebna upozorenja, uz izričitost da se snimka i zapisnik ispitivanja mogu upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku. U st. 7. istog propisa također je propisano da se na ispitivanje osumnjičenika primjenjuju odredbe o ispitivanju okrivljenika iz čl. 272.-278. ZKP-a. Budući da je jedino odredbom čl. 233. st. 2. ZKP-a propisano ispitivanje okrivljenika od strane državnog odvjetnika ili po njegovu nalogu istražitelja, i to samo u istrazi kao fazi kaznenog postupka koja se provodi na temelju pravomoćnog rješenja, jer je u st. 1. istog članka navedeno da okrivljenik mora biti ispitan prije okončanja istrage, ne postoji nijedan razuman razlog zbog kojeg bi nakon policijskog ispitivanja u propisanoj formi i uz sve garancije i na sve relevantne okolnosti djela, pri čemu je ispitivanje zabilježeno zapisnikom i snimkom s punom dokaznom snagom u kaznenom postupku, trebalo to ispitivanje ponoviti u posve istoj zakonskoj formi, ali po državnom odvjetniku, odnosno policijskom istražitelju, po njegovu nalogu, prije podizanja optužnice. Sigurno je da takvo ispitivanje ničime niti unapređuje niti pojačava procesna prava okrivljenika u kaznenom postupku, dok, s druge strane, zasigurno ne pridonosi probicima kaznenog postupka, već se, naprotiv, okrivljenika objektivno izlaže dodatnom represivnom traumatiziranju, a kazneni se postupak neracionalno komplicira, produljuje i poskupljuje. Uostalom, zakonodavni ciljevi zaštite postupovnih prava okrivljenika razmjerni su težini kaznenih djela prema zapriječenim kaznama i pravu da nadležni sud u najkraćem roku odluči o krivnji u efikasnom i ekonomičnom kaznenom postupku, pri čemu treba uzeti u obzir i odredbu čl. 213. ZKP-a, po kojoj se za kaznena djela s propisanom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do pet godina ne provodi istraga, time da za njih, kako je već rečeno, po čl. 540. st. 1. ZKP-a nije ni propisano ispitivanje okrivljenika, pa ni vraćanje optužnice državnom odvjetniku radi ispitivanja okrivljenika u slučaju podnošenja prigovora (čl. 542. st. 5. ZKP-a).

4. METODOLOGIJA I REZULTATI PROVEDENOG ISTRAŽIVANJA O ISPITIVANJU OSUMNJIČENIKA (ČL. 208.a ZKP-a)

Cilj je provedenog istraživanja stjecanje uvida u obilježja pojedinih praktičnih aspekata ispitivanja osumnjičenika u policiji. Specifični je cilj istraživanja utvrđivanje postojanja razlika u ispitivanju osumnjičenika u policiji s obzirom na konzumiranje osumnjičeničkova prava na branitelja i njegovo priznanje kaznenog djela tijekom ispitivanja.

Za uzorak istraživanja korišteni su prigodni uzorak te sekundarni izvori podataka, i to prikupljeni policijski spisi na području Policijske uprave zagrebačke u kojima su od 1. prosinca 2017. godine provedena ispitivanja osumnjičenika po članku 208.a ZKP-a.

Tijekom istraživanja ukupno je analiziran 141 predmet u kojima je provedeno ispitivanje osumnjičenika za raznovrsna kaznena djela iz Kaznenog zakona.

Podaci potrebni za realizaciju ovog istraživanja prikupljeni su s pomoću u tu svrhu posebno sastavljenog anketnog upitnika. Anketni upitnik sadržavao je 43 varijable, a popunjavao je od strane policijskih službenika Policijske uprave zagrebačke koji su provodili kriminalistička istraživanja u analiziranim spisima. Za potrebe ovog istraživanja korištene su varijable koje opisuju pojedine praktične aspekte ispitivanja osumnjičenika u policiji, i to sljedećih šest varijabla:

1. Kaznena djela po glavama Kaznenog zakona
2. Pokretanje kaznenog postupka
3. Način dolaska osumnjičenika u prostorije policije
4. Prisutnost branitelja tijekom ispitivanja
5. Ispitivanje osumnjičenika
6. Trajanje ispitivanja osumnjičenika

Uz tih šest varijabla korištene su i varijabla koja definira osumnjičeničko konzumiranje prava na branitelja te varijabla koja definira osumnjičeničkov iskaz tijekom ispitivanja.

Od Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske u lipnju 2018. godine dobivena je suglasnost za provedbu istraživanja. Nije tražena posebna suglasnost Etičkog povjerenstva, koja se obično traži kod istraživanja koja kao ispitanike uključuju ljude, s obzirom na to da se radilo o istraživanju koje je temeljeno na analizi sekundarnih izvora podataka. U smislu generalnih etičkih principa u znanstvenim istraživanjima poštovana je anonimnost osumnjičenika te identifikacijski podaci nisu unošeni u anketne upitnike. Istraživanje je provedeno u kolovozu i rujnu 2018. godine na način da su policijski službenici Policijske uprave zagrebačke popunjavali anketne upitnike temeljem uvida u policijske spise.

Po dovršenom prikupljanju podataka podaci iz anketnih upitnika uneseni su u bazu podataka u statističkom računalnom programu SPSS (verzija 16.0), a po dovršenom unosu podataka obavljena je logička kontrola. Za potrebe definiranih ciljeva istraživanja korištena je deskriptivna statistika, a za utvrđivanje statistički značajnih razlika u analiziranim obilježjima korišten je Hi-kvadrat test (razina značajnosti – $p < 0,05$).

4.1. Pojedini praktični aspekti ispitivanja osumnjičenika u policiji u odnosu na konzumiranje osumnjičeničkova prava na branitelja

Kako se u ukupnom uzorku istraživanja (N=141) ne bi dobile premale frekvencije, kaznena djela obuhvaćena istraživanjem prikazana su po glavama Kaznenog zakona. Također, pojedina su kaznena djela iz različitih glava Kaznenog zakona zbog malih frekvencija prikazana u kategoriji „ostala kaznena djela“.¹⁶

Većano za dobivene rezultate istraživanja može se reći da je, nimalo neočekivano, vidljivo kako kaznena djela protiv imovine u ukupnom uzorku dominiraju s relativnim udjelom od 35,5 %. Kod kaznenih djela protiv imovine relativno je najviše zastupljeno kazneno djelo krađe s udjelom u kaznenim djelima protiv imovine od 42 %. Nakon njih slijede kaznena djela protiv osobne slobode (14,9 %), gdje je najzastupljenije kazneno djelo prijetnje s relativnim udjelom u kaznenim djelima protiv osobne slobode od 85,7 %. Također je potrebno spomenuti da su u ukupnom uzorku istraživanja s relativno velikim udjelom zastupljena i kaznena djela protiv sigurnosti prometa (12,1 %), s posebnim naglaskom na kazneno djelo izazivanja prometne nesreće u cestovnom prometu, čiji je udio u ukupnom broju kaznenih djela protiv sigurnosti prometa 88,2 %. Jednak i najmanji relativni broj zastupljenih kaznenih djela u promatranom uzorku otpada na kaznena djela protiv braka, obitelji i djece te kaznena djela protiv gospodarstva s udjelima u ukupnom uzorku od 5 %.

Kad se zastupljene glave Kaznenog zakona u ovom istraživanju dovedu u odnos s osumnjičeničkim pravom na branitelja, vidljivo je da su osumnjičenički nakon danog upozorenja na pravo na branitelja to pravo u 19,1 % slučajeva i konzumirali. Većano za konzumaciju prava na branitelja potrebno je napomenuti kako je od ukupnog broja osumnjičenika koji su konzumirali navedeno

¹⁶ Ostala kaznena djela obuhvaćaju kaznena djela iz sljedećih glava Kaznenog zakona: kaznena djela protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva (N=1), kaznena djela protiv radnih odnosa i socijalnog osiguranja (N=1), kaznena djela protiv spolne slobode (N=2), kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (N=1), kaznena djela protiv okoliša (N=1), kaznena djela protiv opće sigurnosti (N=1), kaznena djela protiv računalnih sustava, programa i podataka (N=1) i kaznena djela krivotvorenja (N=1).

pravo (N=27) njih 92,5 % uzelo branitelja po vlastitom izboru, dok je njih 7,5 % uzelo branitelja s liste dežurnih odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore.

U slučajevima u kojima su osumnjičenici konzumirali pravo na branitelja relativno su najčešće zastupljena kaznena djela protiv imovine s relativnim udjelom od 33,3 %, a potom slijede kaznena djela protiv osobne slobode (18,5 %) te s relativno jednakim relativnim udjelima kaznena djela protiv života i tijela i kaznena djela protiv sigurnosti prometa s relativnim udjelima od 14,8 %.

Tablica 1:

KAZNENA DJELA PO GLAVAMA KAZNENOG ZAKONA
U ODNOSU NA OSUMNJIČENIKOVO PRAVO NA BRANITELJA

kaznena djela po glavama Kaznenog zakona		osumnjičenikovo konzumiranje prava na branitelja		ukupno	statistika	
		nije tražio branitelja	uzeo je branitelja		X ²	značajnost
kaznena djela protiv života i tijela	aps.	7	4	11	6,151	,630
	%	6,1	14,8	7,8		
kaznena djela protiv osobne slobode	aps.	16	5	21		
	%	14,0	18,5	14,9		
kaznena djela protiv braka, obitelji i djece	aps.	6	1	7		
	%	5,3	3,7	5,0		
kaznena djela protiv zdravlja ljudi	aps.	10	1	11		
	%	8,8	3,7	7,8		
kaznena djela protiv sigurnosti prometa	aps.	13	4	17		
	%	11,4	14,8	12,1		
kaznena djela protiv imovine	aps.	41	9	50		
	%	36,0	33,3	35,5		
kaznena djela protiv gospodarstva	aps.	5	2	7		
	%	4,4	7,4	5,0		
kaznena djela protiv javnog reda	aps.	8	/	8		
	%	7,0	/	5,7		
ostala kaznena djela	aps.	8	1	9		
	%	7,0	3,7	6,4		
ukupno	aps.	114	27	141		
	%	100	100	100		

U slučajevima u kojima osumnjičenici nakon danog upozorenja o pravu na branitelja nisu konzumirali to pravo relativno je najviše onih koji su činili kaznena djela protiv imovine (36 %), a potom onih koji su činili kaznena djela protiv osobne slobode (14 %) te onih koji su činili kaznena djela protiv sigurnosti prometa (11,4 %). Takva distribucija rezultata koja prikazuje relativno najveću zastupljenost osumnjičenika koji su činili kaznena djela iz istih glava Kaznenog zakona i kod onih koji su konzumirali pravo na branitelja i onih koji to nisu može se objasniti činjenicom da su kaznena djela iz tih glava relativno najviše zastupljena u promatranom uzorku istraživanja (Tablica 1).

S obzirom na to da je člankom 208.a st. 1. ZKP-a propisano da policija može pozvati osumnjičenika radi ispitivanja za kaznena djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti i po prijedlogu, u Tablici 2 prikazani su rezultati istraživanja iz kojih su vidljivi relativni udjeli vezani uz pokretanje kaznenog postupka u odnosu na osumnjičeničko konzumiranje prava na branitelja.

Iz ukupnog uzorka vidljivo je kako je ispitivanje osumnjičenika za kaznena djela za koja se kazneni postupak pokreće po prijedlogu provedeno u svega 8,5 % slučajeva.

Ukupno gledano, kaznena djela za koja se kazneni postupak pokreće po prijedlogu, a koja su obuhvaćena u uzorku istraživanja, jesu kazneno djelo prijetnje (N=7), kazneno djelo oštećenja tuđe stvari (N=2), kazneno djelo nametljivog ponašanja (N=2) i stjecaj kaznenih djela nametljivog ponašanja i oštećenja tuđe stvari (N=1).

S obzirom na to da su kaznena djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti većinski zastupljena u Kaznenom zakonu, dobiveni su podaci očekivani. Naime iz dobivenih podataka vidljivo je da su osumnjičenici s daleko najvećim relativnim udjelom i konzumirali i nisu konzumirali pravo na branitelja za kaznena djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti. Od ukupnog broja osumnjičenih za kaznena djela za koja se postupak pokreće po prijedlogu (N=12) osumnjičenici su konzumirali svoje pravo na branitelja u tri slučaja činjenja kaznenog djela prijetnje i u po jednom slučaju činjenja kaznenog djela nametljivog ponašanja i oštećenja tuđe stvari.

Varijabla koja definira pokretanje kaznenog postupka u odnosu s varijablom koja definira osumnjičeničko pravo na branitelja pokazuje statističku značajnost.

Tablica 2:

POKRETANJE KAZNENOG POSTUPKA U ODNOSU NA
OSUMNJIČENIKOVO PRAVO NA BRANITELJA

pokretanje kaznenog postupka		osumnjičeničko konzumiranje prava na branitelja		ukupno	statistika	
		nije tražio branitelja	uzeo je branitelja		X ²	značajnost
po službenoj dužnosti	aps.	107	22	129	4,296	,038
	%	93,9	81,5	91,5		
po prijedlogu	aps.	7	5	12		
	%	6,1	18,5	8,5		
ukupno	aps.	114	27	141		
	%	100	100	100		

S obzirom na odredbe ZKP-a od osumnjičene osobe više se ne mogu prikupljati obavijesti. Naime jedna od najzahtjevnijih i najznačajnijih izmjena i dopuna ZKP-a koja se neposredno veže uz postupanje policijskih službenika vezana je uz čl. 2. st. 1. Direktive 2013/48/EU. U navedenom članku propisano je da se njezine odredbe primjenjuju na osumnjičene ili optužene osobe u kaznenom postupku od trenutka kada su ih nadležna tijela države članice, putem službene obavijesti ili na drugi način, upozorila na to da su osumnjičeni ili optuženi za počinjenje kaznenog djela te neovisno o tome je li im oduzeta sloboda ili ne, a u st. 3. istog članka da se Direktiva 2013/48/EU primjenjuje pod istim ranije navedenim uvjetima na osobe koje nisu osumnjičene ili optužene, a koje tijekom ispitivanja policije ili drugog tijela odgovornog za provedbu zakona postanu osumnjičenim ili optuženim osobama.¹⁷

Prije stupanja na snagu posljednjih izmjena i dopuna ZKP-a Kondor-Langer provela je istraživanje koje se, među ostalim, odnosi i na prikupljanje obavijesti od osumnjičenika od stane policijskih službenika (osumnjičeničko priznanje i poricanje kaznenog djela koje mu se stavlja na teret). Uzorak istraživanja obuhvaćao je 113 policijski spisa, odnosno 113 počinitelja ubojstava i teških ubojstava u obitelji počinjenih na području Republike Hrvatske u periodu od 2005. do 2010. godine. U navedenom istraživanju istražila je, među ostalim, koliki je udio počinitelja koji priznaju počinjenje kaznenog djela ubojstva tijekom

¹⁷ Gluščić, S., Kondor-Langer, M., The impact of Amendments and Supplements to the Criminal Procedure Law in determining, discussing, and proving the General criminality offenses, EU and Comparative Law Issues and Challenges, Osijek, 2018, str. 449-467.

obavljanja obavijesnog razgovora u policiji. Istraživanje je pokazalo kako 43,4 % počinitelja, od kojih 45,1 % počinitelja muškog spola i 27,3 % počiniteljica, priznaju počinjenje kaznenog djela. Rezultati su također pokazali da se 7,8 % počinitelja muškog spola i 18,2 % počiniteljica prilikom obavljanja obavijesnog razgovora branilo šutnjom. Nadalje, vezano za počiniteljevo priznanje, u istom istraživanju istražila je i koliko takvih počinitelja priznaje u kaznenom postupku. Rezultati su pokazali da 27,4 % počinitelja priznaje počinjenje djela u kaznenom postupku (28,4 % počinitelja muškog spola, 18,2 % počiniteljica). Dakle iz provedenog istraživanja Kondor-Langer vidljivo je kako je relativno visok udio onih osumnjičenika koji su priznavali počinjenje kaznenog djela tijekom obavijesnog razgovora u policiji.¹⁸

Za razliku od istraživanja koje je provela Kondor-Langer, rezultati ovog istraživanja vezani uz prikupljanje obavijesti od osobe prije njezina osumnjičenja pokazali su da su obavijesti prikupljane od ukupno sedam osoba, odnosno u 4,8 % slučajeva. Tijekom prikupljanja obavijesti u tih 4,8 % slučajeva pojavile su se osnove sumnje da je osoba počinila kazneno djelo. Kaznena djela kod kojih su se prikupljale obavijesti od osobe prije njezina osumnjičenja u provedenom istraživanju jesu: neovlaštena proizvodnja i promet drogama, krađa, teška krađa, razbojništvo, krivotvorenje isprave, javno poticanje na nasilje i mržnju te protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u Republici Hrvatskoj, drugoj državi Europske unije ili potpisnici Šengenskog sporazuma.

¹⁸ Kondor-Langer, M., Obiteljska ubojstva: Ranije delinkventno ponašanje i tijekom kaznenog postupka, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, 22:1/2015, str. 153-183, str. 165-167.

Grafikon 1:

PRIKUPLJANJE OBAVIJESTI OD OSUMNJIČENIKA PRIJE NJEGOVA OSUMNJIČENJA

Izvor: Rezultati su dio istraživanja pod naslovom Utjecaj izmjena i dopuna Zakona o kaznenom postupku na otkrivanje, razrješavanje i dokazivanje kaznenih djela iz područja općeg kriminaliteta

Zaključno se za Graf 1 može reći kako je najveći broj osoba u prostorije policije odmah pozivan u svojstvu osumnjičenika (95,0 %).

Vezano uz prvotno prikupljanje obavijesti od osobe u svojstvu građanina, odnosno uz pozivanje osobe u svojstvu osumnjičenika, zanimljivo je vidjeti koliko se osoba pozvanih u svojstvu osumnjičenika odazvalo pozivu, odnosno koliko je njih prisilno dovedeno (nisu se odazvali pozivu iako su na to bili upozoreni ili je iz okolnosti očito proizlazilo da odbijaju primitak poziva, čl. 208.a st. 1. ZKP-a). S obzirom na to da je uz tu varijablu zanimljivo bilo vidjeti jesu li ti osumnjičenici nakon danog upozorenja na pravo na branitelja i konzumirali navedeno pravo, te su varijable stavljene u međusobni odnos.

Tako su rezultati istraživanja pokazali da je od ukupno 95,0 % pozvanih osumnjičenika njih 8,2 % prisilno dovedeno. Vezano za varijablu koja definira konzumaciju prava na branitelja u odnosu na način dolaska osumnjičenika u prostorije policije rezultati istraživanja pokazali su da od ukupnog broja osumnjičenika koji su pozvani i koji su se odazvali i onih prisilno dovedenih (N=134) njih ukupno 108 nije konzumiralo pravo na branitelja (osumnjičenici koji su se odazvali – 90,7 %, prisilno dovedeni – 9,3 %). Manji broj osumnjičenika konzumirao je svoje pravo na branitelja (N=26). Od ukupnog broja osumnjičenika koji su konzumirali pravo na branitelja gotovo svi – osim jednog osumnjičenika, koji je prisilno doveden – odazvali su se pozivu u policijske prostorije. Također je potrebno napomenuti da je jedna osoba čiji se status iz

građanina od kojeg se prikupljaju obavijesti promijenio u osumnjičenika uzela branitelja po vlastitom izboru.

Tablica 3:

NAČIN DOLASKA OSUMNJIČENIKA U PROSTORIJE POLICIJE U
ODNOSU NA OSUMNJIČENIKOVO PRAVO NA BRANITELJA

način dolaska osumnjičenika u prostorije policije		osumnjičenikovo konzumiranje prava na branitelja		ukupno	statistika	
		nije tražio branitelja	uzeo je branitelja		X ²	značajnost
osoba je pozvana u svojstvu osumnjičenika i odazvala se	aps.	98	25	123	,691	,329
	%	90,7	96,2	91,8		
prisilno dovedena	aps.	10	1	11		
	%	9,3	3,8	8,2		
ukupno	aps.	108	26	134		
	%	100	100	100		

Vežano za ispitivanje osumnjičenika temeljem čl. 208.a ZKP-a zanimljivo je bilo vidjeti koliko je osumnjičenika tijekom ispitivanja iznosilo svoju obranu i odgovaralo na postavljena pitanja te koliko je njih iznosilo svoju obranu, ali nije odgovaralo na postavljena pitanja te koliko je to ispitivanje vremenski trajalo s obzirom na konzumaciju prava na obranu.

Vežano za ispitivanje osumnjičenika temeljem čl. 208.a ZKP-a iz dobivenih rezultata istraživanja vidljivo je da su svi osumnjičenici od strane policijskih službenika ispitani u tom svojstvu. Nadalje, iz dobivenih podataka vidljivo je da je u svim slučajevima u skladu s odredbama čl. 208.a st. 6. ZKP-a ispitivanje snimljeno audio-videouređajem.

Od ukupnog broja osumnjičenika (N=141) najveći broj njih iznio je svoju obranu i odgovarao na postavljena pitanja (47,5 %), njih 27 % nije iskazivalo, a 25,5 % iznijelo je svoju obranu, ali nije odgovaralo na postavljena pitanja.

Ukoliko se varijabla koja definira je li osumnjičenik tijekom ispitivanja iznosio svoju obranu, ali nije odgovarao na postavljena pitanja, stavi u relaciju s kriterijskom varijablom koja definira osumnjičenikovo konzumiranje prava na branitelja, vidljivo je da je od ukupnog broja osumnjičenika koji nisu konzumirali pravo na branitelja (N=114) njih 50,9 % iznijelo svoju obranu i odgovaralo na postavljena pitanja. Nakon njih slijedi podjednaki relativni udio osumnjičenika koji nisu iskazivali (23,7 %), odnosno onih koji su iznosili svoju obranu, ali nisu odgovarali na postavljena pitanja (25,4 %).

Nešto je drugačija situacija kod osumnjičenika koji su konzumirali svoje pravo na branitelja. Naime od ukupnog broja osumnjičenika koji su konzumirali to pravo (N=27) vidljivo je da je najveći relativni udio onih koji nisu iskazivali (40,7 %), a potom 1/3 onih koji su iznijeli svoju obranu i odgovarali na postavljena pitanja, dok je relativno najmanje bilo onih koji su iznijeli svoju obranu, ali nisu odgovarali na postavljena pitanja (25,9 %).

Tablica 4:

ISPITIVANJE OSUMNJIČENIKA U ODNOSU
 NA OSUMNJIČENIKOVO PRAVO NA BRANITELJA

ispitivanje osumnjičenika (čl. 208.a Zakona o kaznenom postupku)		osumnjičeničko konzumiranje prava na branitelja		ukupno	statistika	
		nije tražio branitelja	uzeo je branitelja		X ²	značajnost
nije iskazivao	aps.	27	11	38	3,773	,152
	%	23,7	40,7	27,0		
iznosio svoju obranu, ali nije odgovarao na postavljena pitanja	aps.	29	7	36		
	%	25,4	25,9	25,5		
iznosio svoju obranu i odgovarao na postavljena pitanja	aps.	58	9	67		
	%	50,9	33,3	47,5		
ukupno	aps.	114	27	141		
	%	100	100	100		

Nadalje, varijabla koja definira vremensko trajanje ispitivanja stavljena u odnos s kriterijskom varijablom osumnjičeničkove konzumacije prava na branitelja u ukupnosti je pokazala kako je ispitivanje osumnjičenika relativno najčešće trajalo u rasponu od 15 do 30 minuta (44,7 %). Potom slijede ispitivanja koja su vremenski nešto duže trajala (30 do 45 minuta) s relativnim udjelom od 22,7 %, a potom s relativno jednakim udjelima slijede ona ispitivanja koja su najkraće trajala (do 15 minuta) i ona koja su najduže trajala (više od 45 minuta) s udjelima od po 16,3 %.

Ukoliko se u Tablici 5 sagleda trajanje ispitivanja osumnjičenika kod kojih osumnjičenik nije konzumirao svoje pravo na branitelja, ali i trajanje ispitivanja u kojima je osumnjičenik konzumirao to pravo, i kod jednih i kod drugih vidljivo je da su relativno najčešće ispitivanja trajala od 15 do 30 minuta (nije

tražio branitelja – 45,6 %, uzeo je branitelja – 40,7 %). Potom i kod jednih i kod drugih slijede ispitivanja koja su trajala od 30 do 45 minuta (nije tražio branitelja – 21,9 %, uzeo je branitelja 25,9 %). Razlika je primjetna kod ostale dvije kategorije trajanja ispitivanja. Naime kod osumnjičenika koji nisu tražili branitelja relativno je nešto veći udio onih ispitivanja koja su trajala duže od 45 minuta (16,7 %), a potom slijede ona koja su trajala najkraće do 15 minuta (15,8 %).

Kod osumnjičenika koji su konzumirali pravo na branitelja pojavljuje se obrnuta situacija, naime relativno je nešto veći udio ispitivanja koja su najkraće trajala do 15 minuta (18,5 %), a potom slijede ona u najdužem trajanju, odnosno u trajanju dužem od 45 minuta (14,8 %).

Tablica 5:

TRAJANJE ISPITIVANJA OSUMNJIČENIKA U ODNOSU NA OSUMNJIČENIKOVO PRAVO NA BRANITELJA

trajanje ispitivanja osumnjičenika		osumnjičeničko konzumiranje prava na branitelja		ukupno	statistika	
		nije tražio branitelja	uzeo je branitelja		X ²	značajnost
do 15 min	aps.	18	5	23	,415	,937
	%	15,8	18,5	16,3		
15 do 30 min	aps.	52	11	63		
	%	45,6	40,7	44,7		
30 do 45 min	aps.	25	7	32		
	%	21,9	25,9	22,7		
duže od 45 min	aps.	19	4	23		
	%	16,7	14,8	16,3		
ukupno	aps.	114	27	141		
	%	100	100	100		

4.2. Pojedini praktični aspekti ispitivanja osumnjičenika u policiji u odnosu na osumnjičeničkov iskaz tijekom ispitivanja

Kako bi se u provedenom istraživanju vidjelo kakav je bio osumnjičeničkov iskaz tijekom ispitivanja, u odnos su dovedene varijabla kojom su definirana kaznena djela po glavama Kaznenog zakona i varijabla kojom je definirano je li osumnjičeničnik tijekom ispitivanja uopće iskazivao, je li priznao ili je poricao počinjenje kaznenog djela koje mu se stavlja na teret.

Ukoliko se sagleda ukupni broj osumnjičenika po pojedinim kategorijama kriterijske varijable, odnosno ukoliko se sagleda koliko je ukupno osumnjičenika priznalo ili poricalo kazneno djelo koje im se stavlja na teret, odnosno koliko njih nije iskazivalo, vidljivo je da je ukupno najviše osumnjičenika poricalo počinjenje kaznenog djela koje im se stavlja na teret (N=59), zatim slijede oni koji su priznali počinjenje kaznenog djela (N=44), a potom oni koji nisu iskazivali (N=38).

Unutar kategorije kriterijske varijable koja je definirana „nije iskazivao“ s obzirom na kaznena djela svrstana prema glavama Kaznenog zakona vidljivo je, što se moglo i očekivati, da je relativno najveći udio osumnjičenika koji nisu iskazivali vezan za kaznena djela protiv imovine (34,2 %). Konkretno, najveći broj osumnjičenika osumnjičenih za počinjenje kaznenog djela krađe nije iskazivao (N=10). Potom slijede osumnjičenici za koje postoji osnova sumnje da su počinili kaznena djela protiv zdravlja ljudi (15,8 %), a potom s jednakim relativnim udjelom slijede osumnjičenici koji su se sumnjicali da su počinili kaznena djela protiv života i tijela, odnosno za počinjenje kaznenih djela protiv gospodarstva, s relativnim udjelima od po 13,2 %. Potrebno je spomenuti kako su svi osumnjičenici za koje je postojala osnova sumnje da su počinili kaznena djela protiv braka, obitelji i djece na neki način iskazivali, bilo da su priznali počinjenje bilo da su počinjenje kaznenog djela negirali.

Unutar kategorije kriterijske varijable koja je definirana kao „priznao“ s obzirom na kaznena djela svrstana prema glavama Kaznenog zakona vidljivo je kako je također relativno najveći udio onih osumnjičenika koji su priznavali počinjenje kaznenog djela protiv imovine (34,1 %). Nakon njih slijedi relativni udio osumnjičenika koji su priznavali počinjenje kaznenog djela protiv sigurnosti prometa (27,3 %), a potom i relativno podjednaki udjeli većine svih drugih osumnjičenika u ukupnom broju osumnjičenika koji su priznavali kazneno djelo, i to za ostala navedena kaznena djela prema glavama Kaznenog zakona iz Tablice 6. Ovdje je potrebno spomenuti dvije iznimke, i to osumnjičenika koji se sumnjicao za počinjenje kaznenog djela krivotvorenja isprave, koje se nalazi u kategoriji definiranoj kao „ostala kaznena djela“, koji nije priznao počinjenje, te osumnjičenike osumnjičene za kaznena djela protiv gospodarstva, kod kojih nijedan nije priznao počinjenje kaznenog djela koje mu se stavlja na teret.

Nadalje, unutar kategorije kriterijske varijable koja je definirana kao „poricao“ s obzirom na kaznena djela svrstana prema glavama Kaznenog zakona također je vidljivo kako je najveći broj osumnjičenika osumnjičenih za počinjenje kaznenih djela protiv imovine tijekom ispitivanja poricao kazneno djelo koje mu se stavlja na teret (37,3 %). Nešto je malo manji bio relativni udio onih koji su poricali počinjenje kaznenih djela protiv osobne slobode (27,1 %). Relativno najmanji broj osumnjičenika koju su poricali počinjenje kaznenog djela bio je kod osumnjičenika koji su bili osumnjičeni za počinjenje kaznenog djela

protiv sigurnosti prometa i onih osumnjičenih za počinjenje kaznenog djela protiv zdravlja ljudi (po jedan osumnjičenik).

Varijabla koja definira kaznena djela po glavama Kaznenog zakona u odnosu s varijablom koja definira osumnjičenikov iskaz tijekom ispitivanja pokazuje statističku značajnost.

Tablica 6:

KAZNENA DJELA PO GLAVANA KAZNENOG ZAKONA U ODNOSU
NA OSUMNJIČENIKOV ISKAZ TIJEKOM ISPITIVANJA

kaznena djela po glavama Kaznenog zakona		osumnjičenikov iskaz tijekom ispitivanja			ukupno	statistika	
		nije iskazivao	priznao	poricao		X ²	značajnost
kaznena djela protiv života i tijela	aps.	5	3	3	11	48,780	,000
	%	13,2	6,8	5,1	7,8		
kaznena djela protiv osobne slobode	aps.	3	2	16	21		
	%	7,9	4,5	27,1	14,9		
kaznena djela protiv braka, obitelji i djece	aps.	/	3	4	7		
	%	/	6,8	6,8	5,0		
kaznena djela protiv zdravlja ljudi	aps.	6	4	1	11		
	%	15,8	9,1	1,7	7,8		
kaznena djela protiv sigurnosti prometa	aps.	4	12	1	17		
	%	10,5	27,3	1,7	12,1		
kaznena djela protiv imovine	aps.	13	15	22	50		
	%	34,2	34,1	37,3	35,5		
kaznena djela protiv gospodarstva	aps.	5	/	2	7		
	%	13,2	/	3,4	5,0		
kaznena djela protiv javnog reda	aps.	1	4	3	8		
	%	2,6	9,1	5,1	5,7		
ostala kaznena djela	aps.	1	1	7	9		
	%	2,6	2,3	11,9	6,4		
ukupno	aps.	38	44	59	141		
	%	100	100	100	100		

Varijabla koja definira pokretanje kaznenog postupka u odnosu s varijablom koja definira osumnjičenikov iskaz tijekom ispitivanja kod kategorije koja je definirana kao „poricao“ pokazala je kako je relativno najveći udio onih osumnjičenika koji su poricali kaznena djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti (79,7 %). Takav dobiveni rezultat u istraživanju bio je i očekivan obzirom na to da je u Kaznenom zakonu propisano puno više kaznenih djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti. U Tablici 7 interesantno je primijetiti kako su svi osumnjičenici koji su bili osumnjičeni za počinjenje kaznenih djela za koja se kazneni postupak pokreće po prijedlogu poricali kaznena djela koja su im se stavljala na teret. Varijabla koja definira pokretanje kaznenog postupka u odnosu s varijablom koja definira osumnjičenikov iskaz tijekom ispitivanja pokazuje statističku značajnost.

Tablica 7:

POKRETANJE KAZNENOG POSTUPKA U ODNOSU NA
OSUMNJIČENIKOV ISKAZ TIJEKOM ISPITIVANJA

pokretanje kaznenog postupka		osumnjičenikov iskaz tijekom ispitivanja			ukupno	statistika	
		nije iskazivao	priznao	poricao		X ²	značajnost
po službenoj dužnosti	aps.	38	44	47	129	18,229	,000
	%	100	100	79,7	91,5		
po prijedlogu	aps.	/	/	12	12		
	%	/	/	20,3	8,5		
ukupno	aps.	38	44	59	141		
	%	100	100	100	100		

Varijabla koja definira način dolaska osumnjičenika u prostorije policije u odnosu na osumnjičenikov iskaz tijekom ispitivanja pokazala je kako je u ukupnom broju osumnjičenika koji nisu iskazivali tijekom ispitivanja najmanji relativni udio onih od kojih su se prvotno prikupljale obavijesti u svojstvu građanina, odnosno onih kod kojih se u jednom trenutku prikupljanja obavijesti pojavila osnova sumnje na počinjenje kaznenog djela zbog kojega su davali obavijesti (5,3 %). Potom slijede oni osumnjičenici koji su bili prisilno dovedeni iz nekog od razloga propisanih u čl. 208.a st. 1. ZKP-a (7,9 %). Slični podaci pronalaze se i unutar kategorija kriterijske varijable „priznao“ i „poricao“. Naime i u tim kategorijama u odnosu na ukupan broj osumnjičenika u pojedinoj kategoriji rezultati su pokazali da je najmanji relativni udio onih osumnjičenika koji su priznavali (9,1 %), odnosno poricali (1,7 %), kod osumnjičenika od ko-

jih su se prvotno prikupljale obavijesti u svojstvu građana. Nakon njih slijede osumnjičenici koji su prisilno dovođeni (priznali – 13,6 %, poricali – 3,4 %).

Tablica 8:

NAČIN DOLASKA OSUMNJIČENIKA U PROSTORIJE POLICIJE U
ODNOSU NA OSUMNJIČENIKOV ISKAZ TIJEKOM ISPITIVANJA

način dolaska osumnjičenika u prostorije policije		osumnjičenikov iskaz tijekom ispitivanja			ukupno	statistika	
		nije iskazivao	priznao	poricao		X ²	značajnost
osoba je pozvana u svojstvu osumnjičenika i odazvala se	aps.	33	34	56	123	7,070	,132
	%	86,8	77,3	94,9	87,2		
prisilno dovedena	aps.	3	6	2	11		
	%	7,9	13,6	3,4	7,8		
od osumnjičenika su se prvotno prikupljale obavijesti u svojstvu građanina	aps.	2	4	1	7		
	%	5,3	9,1	1,7	5,0		
ukupno	aps.	38	44	59	141		
	%	100	100	100	100		

Pri interpretaciji podataka iz istraživanja u ovom poglavlju potrebno je prikazati i podatke koji su dobiveni stavljanjem u odnos varijable koja definira prisutnost branitelja tijekom ispitivanja i varijable koja definira osumnjičenikov iskaz tijekom ispitivanja.

Tako je iz Tablice 9 u kategoriji koja je definirana kao „nije iskazivao“ vidljivo kako osumnjičenik u relativno najvećem udjelu nije iskazivao u slučajevima u kojima nije tražio branitelja (71,1 %). U 26,3 % slučajeva osumnjičenik nije iskazivao ukoliko je njegovu ispitivanju bio prisutan branitelj. Samo jedan slučaj pokazao je da, iako je branitelj osumnjičenika bio pozvan, on nije prisustvovao ispitivanju osumnjičenika, a u tom slučaju osumnjičenik također nije iskazivao.

I kod kategorije „priznao“ i kod kategorije „poricao“ rezultati istraživanja pokazali su kako su osumnjičenici u relativno najvećem broju slučajeva priznavali, odnosno poricali kazneno djelo koje im se stavlja na teret u slučajevima u kojima nisu tražili branitelja (priznao – 86,4 %, poricao – 83,1 %). Kod kategorije „priznao“ osumnjičenici su u prisutnosti branitelja priznavali počinjeno

kazneno djelo u 13,6 % slučajeva, a kod kategorije „poricali“ osumnjičenici su u 16,9 % slučajeva u prisutnosti branitelja poricali kazneno djelo koje im se stavljalo na teret.

Tablica 9:

PRISUTNOST BRANITELJA TIJEKOM ISPITIVANJA U ODNOSU NA OSUMNJIČENIKOV ISKAZ TIJEKOM ISPITIVANJA

prisutnost branitelja tijekom ispitivanja		osumnjičenikov iskaz tijekom ispitivanja			ukupno	statistika	
		nije iskazivao	priznao	poricao		X ²	značajnost
nije tražio branitelja	aps.	27	38	49	114	5,262	,261
	%	71,1	86,4	83,1	80,9		
ispitivanju je prisustvovao branitelj	aps.	10	6	10	26		
	%	26,3	13,6	16,9	18,4		
ispitivanju nije prisustvovao branitelj	aps.	1	/	/	1		
	%	2,6	/	/	0,7		
ukupno	aps.	38	44	59	141		
	%	100	100	100	100		

U Tablici 10 prikazani su rezultati istraživanja koji definiraju samo ispitivanje osumnjičenika, odnosno je li osumnjičenik tijekom ispitivanja iznosio svoju obranu i je li odgovarao na postavljena pitanja u odnosu na priznavanje, odnosno poricanje kaznenog djela koje mu se stavljalo na teret.

Iz navedene je tablice vidljivo kako je u ukupnom broju osumnjičenika (N=103) relativno najveći udio onih koji su iznosili svoju obranu i odgovarali na postavljena pitanja (65,0 %). Ukoliko se sagleda kategorija „priznao“, vidljivo je kako je od ukupno 42,7 % osumnjičenika koji su priznali počinjenje kaznenog djela koje im se stavljalo na teret njih 68,2 % iznosilo svoju obranu i odgovaralo na postavljena pitanja. Od ukupnog broja osumnjičenika koji su poricali počinjenje kaznenog djela koje im se stavljalo na teret njih 62,7 % iznosilo je svoju obranu i odgovaralo na postavljena pitanja.

Tablica 10:

ISPITIVANJE OSUMNJIČENIKA U ODNOSU NA OSUMNJIČENIKOV
ISKAZ TIJEKOM ISPITIVANJA

ispitivanje osumnjičenika (čl. 208.a Zakona o kaznenom postupku)		osumnjičenikov iskaz tijekom ispitivanja		ukupno	statistika	
		priznao	poricao		X ²	značajnost
iznosio svoju obranu, ali nije odgovarao na postavljena pitanja	aps.	14	22	36	,332	,565
	%	31,8	37,3	35,0		
iznosio svoju obranu i odgovarao na postavljena pitanja	aps.	30	37	67		
	%	68,2	62,7	65,0		
ukupno	aps.	44	59	103		
	%	100	100	100		

Ukoliko se u Tablici 11 općenito sagleda vremensko trajanje ispitivanja, vidljivo je da je relativno najveći udio ispitivanja koja su trajala od 15 do 30 minuta (40,8 %). Nakon njih slijede ispitivanja u trajanju od 30 do 45 minuta (26,2 %), zatim ona najdužeg trajanja, odnosno duža od 45 minuta (20,4 %), te na kraju ona u trajanju do 15 minuta (12,6 %).

Unutar kategorije „priznao“ također je relativno najveći udio ispitivanja koja su trajala od 15 do 30 minuta (43,2 %), a nakon njih slijedi udio ispitivanja osumnjičenika koja su trajala od 30 do 45 minuta (20,5 %), i na kraju jednaki relativni udjeli onih najkraćih (do 15 minuta) i onih vremenski najdužih (duže od 45 minuta) s po 18,2 %.

Kod kategorije „poricao“ ponovno su relativno najviše zastupljena ispitivanja osumnjičenika koja su trajala od 15 do 30 minuta (39,0 %), a potom ona u trajanju od 30 do 45 minuta (30,5 %) te ispitivanja u trajanju dužem od 45 minuta (22,0 %). Relativno najmanji udio unutar kategorije „poricao“ imaju ispitivanja osumnjičenika koja su trajala do 15 minuta (8,5 %).

Tablica 11:

TRAJANJE ISPITIVANJA OSUMNJIČENIKA U ODNOSU NA
OSUMNJIČENIKOV ISKAZ TIJEKOM ISPITIVANJA

trajanje ispitivanja osumnjičenika		osumnjičenikov iskaz tijekom ispitivanja			ukupno	statistika
		priznao	poricao		X ²	značajnost
do 15 min	aps.	8	5	13	3,146	,370
	%	18,2	8,5	12,6		
15 do 30 min	aps.	19	23	42		
	%	43,2	39,0	40,8		
30 do 45 min	aps.	9	18	27		
	%	20,5	30,5	26,2		
duže od 45 min	aps.	8	13	21		
	%	18,2	22,0	20,4		
ukupno	aps.	44	59	103		
	%	100	100	100,0		

5. ZAKLJUČAK

Vezano za rezultate provedenog istraživanja koji se odnose na osumnjičenikovo konzumiranje prava na branitelja zaključno se može reći kako je relativno najveći udio počinitelja u ukupnom uzorku istraživanja koji nije konzumirao navedeno pravo tijekom ispitivanja osumnjičenika (80,8 %). Rezultati su pokazali kako je relativno najveći broj osumnjičenika ispitan zbog postojanja osnova sumnje na počinjenje nekog od kaznenih djela protiv imovine. Vezano za prikupljanje obavijesti od osumnjičenika prije njegova osumnjičenja (u svojstvu građanina) vidljivo je da je takav broj osumnjičenika vrlo malen i iznosi svega 5 %. Dakle većina osumnjičenika iz uzorka istraživanja pozvana je u svojstvu osumnjičenika i na taj poziv se odazvala (91,8 %), a od onih koji su se odazvali 79,7 % nije konzumiralo svoje pravo na branitelja. Tijekom samog ispitivanja osumnjičenika najveći je broj onih koji su iznosili svoju obranu i odgovarali na postavljena pitanja (N=67). Među njima je najveći relativni udio osumnjičenika koji nisu konzumirali pravo na branitelja (86,6 %). I kod osumnjičenika koji su konzumirali svoje pravo na branitelja i kod onih koji to nisu činili dužina trajanja ispitivanja najčešće je bila od 15 do 30 minuta.

Nadalje, vezano za rezultate provedenog istraživanja koji se odnose na osumnjičenikov iskaz tijekom ispitivanja vidljivo je kako su osumnjičenici relativno najviše priznavali, poricali ili nisu iskazivali kod ispitivanja vezanih za kaznena djela protiv imovine. Takvi rezultati ne začuđuju ukoliko se uzme u obzir da su kaznena djela protiv imovine relativno najviše zastupljena kako u samom istraživanju tako i općenito u praksi. Interesantno je napomenuti kako su svi osumnjičenici koji su ispitivani zbog kaznenih djela za koje se kazneni postupak pokreće po prijedlogu poricali počinjenje kaznenog djela. Općenito gledajući, u ukupnom broju osumnjičenika (N=141) relativno je najveći udio onih koji su poricali počinjenje kaznenog djela (41,8 %), nakon njih slijede oni koji su priznavali kazneno djelo (31,2 %), a potom oni koji nisu iskazivali (27 %). Ukoliko se u ukupnosti pogledaju rezultati vezani za priznavanje kaznenog djela koje im se stavljalo na teret i poricanje kaznenog djela, odnosno neiskazivanje, vidljivo je da je ukupno 58,2 % osumnjičenika ili poricalo ili nije priznavalo počinjeno kazneno djelo. Vezano za osumnjičeničovo konzumiranje prava na branitelja i osumnjičeničkov iskaz tijekom ispitivanja vidljivo je da, ukoliko je ispitivanju bio prisutan branitelj (N=26), velika većina osumnjičenika, odnosno 76,9 %, ili je poricala kazneno djelo ili nije iskazivala. I kod osumnjičenika koji su poricali i koji su priznavali kazneno djelo relativno je najviše onih koji su iznosili svoju obranu i odgovarali na postavljena pitanja. Kod samog trajanja ispitivanja osumnjičenika s obzirom na osumnjičeničkov iskaz vidljivo je kako su relativno najviše zastupljena ona ispitivanja koja su trajala od 15 do 30 minuta bez obzira na to jesu li osumnjičenici priznavali ili poricali kazneno djelo.

Nadalje, prema dostupnim pokazateljima vidljiva je potreba za normativnim usklađenjem pojedinih odredaba kojima se normira postupanje prema osumnjičenika, ali i određeno „usvajanje“ zajedničkih kriterija o tumačenju postojećih norma. Prema provedenom istraživanju i dostupnim rezultatima istraživanja može se zaključiti da je radnja ispitivanja osumnjičenika prihvaćena u policijskoj i državnoodvjetničkoj praksi te da bi trebala i utjecati na tijek odvijanja postupka. Koliki će značaj ona imati na rezultate policijskog i državnoodvjetničkog otkrivanja i dokazivanja kaznenih djela, pokazat će daljnja istraživanja.

LITERATURA

1. Burić, Z., Karas, Ž.: Prilog raspravi o dvojabama veznima uz novu definiciju osumnjičenika i radnju njegova ispitivanja, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, Zagreb, 24:2/2017, str. 443-482.
2. Gluščić, S., Kondor-Langer, M., The impact of Amandments and Supplements to the Criminal Procedure Law in determining, discussing, and proving the General criminality offenses, EU and Comparative Law Issues and Challenges, Osijek, 2018, str. 449-467.
3. Gluščić, S., Veić, P., Komentar Zakona o policijskim poslovima i ovlastima, MUP RH, Zagreb, 2015.
4. Ivičević Karas, E., Burić, Z., Bonačić, M., Unapređenje procesnih prava osumnjičenika i okrivljenika u kaznenom postupku: pogled kroz prizmu europskih pravnih standarda, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 23:1/2016, str. 11-58.
5. Ivičević Karas, E., Burić, Z., Bonačić, M., Prava obrane u različitim stadijima hrvatskog kaznenog postupka: rezultati istraživanja prakse, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 23:2/2016, str. 509-545.
6. Kondor-Langer, M., Obiteljska ubojstva: Ranije delinkventno ponašanje i tijek kaznenog postupka, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, 22:1/2015, str. 153-183.
7. Krapac, D. i drugi, Presude Europskog suda za ljudska prava protiv Republike Hrvatske u kaznenim stvarima, Sveučilišne u Zagrebu, Pravni fakultet, Zagreb, 2013.
8. Novokmet, A., Vinković, Z., Police Interrogation of the Suspect in Croatia After the Implementation of the Directive 2013/48/EU – State of Play and Open Questions, EU and Comparative Law Issues and Challenges, Osijek, str. 418-448.
9. Tomašević, G., Krapac, D., Gluščić, S., Kazneno procesno pravo: udžbenik za visoke škole, Narodne novine, Zagreb, 2016, str. 228 i dalje.
10. Valković, L.: Pravo na pristup branitelju u svjetlu presude Dvorski protiv Hrvatske, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), 23:2/2016, str. 339-369.

Summary

POLICE AND STATE ATTORNEY PRACTICE IN QUESTIONING SUSPECTS

This paper analyses the provisions of Directive 2013/48 / EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2013 on the right of access to a lawyer in criminal proceedings and in European arrest warrant proceedings, and on the right to have a third party informed upon deprivation of liberty and to communicate with third persons and with consular authorities while deprived of liberty (SL L 294, 6. 11. 2013). It also examines the provisions of the Criminal Procedure Act which were amended as a result of the transposition of the Directive into the Croatian criminal justice system, especially regarding the questioning of the suspect. Particular emphasis is placed on the distinction between gathering information and interviewing the suspect.

The paper presents and analyses the results of the research conducted in the area of the Police Administration of Zagreb regarding the application of the provisions on interviewing the suspect and the exercise of his or her rights, in order to gain insight into the features of some practical aspects of the said interview.

Keywords: interviewing the suspect, defence counsel, Directive 2013/48 / EU